EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 21.12.2011
KOM(2011) 911 v konečném znění

2011/0447 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o prohlášení členských států, že v zájmu Evropské unie souhlasí s přistoupením Ruské federace k Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

Účelem Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. října 1980 (dále jen: „Úmluva z roku 1980"), kterou do dnešního dne ratifikovalo 86 zemí včetně všech členských států EU, je obnovit stávající stav formou bezodkladného návratu protiprávně přemístěných nebo zadržovaných dětí prostřednictvím systému spolupráce mezi centrálními orgány, které její smluvní strany určí.

Vzhledem k tomu, že zabránit únosům dětí je důležitou součástí politiky EU na podporu práv dítěte, Evropská unie se zasazuje na mezinárodní úrovni o zlepšení uplatňování Úmluvy z roku 1980 a vyzývá třetí státy, aby k ní přistoupily. Komise vždy zdůrazňovala potřebu, aby Ruská federace přistoupila k Úmluvě z roku 1980, aby se bylo možné v případech únosů dětí spoléhat na společný právní rámec mezi EU a Ruskem.

Tato záležitost byla několik let na různých úrovních projednávána, konkrétně v rámci Stálé rady partnerství EU a Ruska ve složení pro svobodu, bezpečnost a právo, a Rusko se dne 28. července 2011 konečně rozhodlo uložit dokument o přistoupení k Úmluvě z roku 1980. Úmluva vstoupila v Rusku v platnost dne 1. října 2011.

Ustanovení čl. 38 odst. 4 Úmluvy z roku 1980 uvádí, že Úmluva je účinná jen ve vztazích mezi přistupujícím státem a smluvními státy, které prohlásí, že s přistoupením souhlasí. Evropská unie se proto musí rozhodnout, zda přistoupení Ruska schválí, a pokud ano, členské státy by měly učinit prohlášení, že s přistoupením Ruska v zájmu Evropské unie souhlasí.

Vzhledem k tomu, že oblast mezinárodních únosů dětí spadá do výlučné vnější pravomoci Evropské Unie, Rada musí přijmout rozhodnutí, zda by členské státy měly přijmout přistoupení Ruska k Úmluvě z roku 1980.

2. VÝSLEDKY KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI

Evropská unie a její členské státy dlouho očekávaly přistoupení Ruska k Úmluvě z roku 1980. Členské státy při různých příležitostech vyzývaly Komisi, aby v rámci setkání s ruskými protějšky náležitě zdůrazňovala potřebu učinit konkrétní kroky směřující k přistoupení k této úmluvě.

Během setkání odborníků, které v listopadu 2009 uspořádala Evropská komise, aby projednala otázku spolupráce mezi Ruskem a EU, dosáhly členské státy všeobecné shody týkající se podpory spolupráce s Ruskem formou multilaterálních dohod, zejména v oblasti rodinného práva. V této souvislosti byla zdůrazněna důležitost právního rámce, který tvoří Úmluva.

Chybějící společný právní rámec pro spolupráci s Ruskem za účelem řešení citlivých případů únosů dětí dokazovala skutečnost, že první rozhodnutí Komise[1], které členskému státu

[1] KOM(2010) 8577 v konečném znění.

umožnilo zahájit formální jednání s třetím státem postupem upraveným nařízením Rady (ES) č. 664/2009[2], se týkalo plánované dvoustranné dohody s Ruskem v oblasti únosů dětí.

Projekt společné spolupráce nazvaný „Uplatňování úmluvy týkající se ochrany práv dětí v Ruské federaci“, který Evropská unie a Ruská federace zahájily dne 9. února 2011 uvítaly rovněž i členské státy. Jeho cílem je usnadnit přistoupení Ruska k tzv. Haagským úmluvám týkajícím se rodinného práva, včetně Úmluvy z roku 1980.

3. PRÁVNÍ PRVKY NÁVRHU

V souladu s judikaturou[3] Soudního dvora spadá oblast mezinárodních únosů dětí do výlučné vnější pravomoci Evropské unie, jelikož byl přijat interní právní předpis Unie formou nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (dále jen „nařízení Brusel IIa”)[4], které se použije mezi členskými státy ode dne 1. března 2005. Nařízením se zavádějí ještě přísnější pravidla, než stanoví Úmluva z roku 1980 o únosů dětí jejich rodiči, a to zejména v článku 11 nařízení, který se přímo odvolává na Úmluvu o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí a prosazuje její zásady v právu Evropské unie.

Úmluva z roku 1980 byla přijata více než 20 let před nařízením Brusel IIa a neobsahuje tedy žádná ustanovení, která by umožňovala přistoupení mezinárodních organizací, jako je např. Evropská unie (tzv. REIO klauzule). V takové situaci musí členské státy v zájmu Evropské unie Úmluvu ratifikovat nebo k ní přistoupit.

Členské státy by proto měly vydat prohlášení, že přistoupení Ruska k Úmluvě z roku 1980 v zájmu Evropské unie přijímají. Pro účely soudržnosti a jednotnosti práva EU by mělo být toto prohlášení o přijetí provedeno zároveň všemi členskými státy ve lhůtě stanovené rozhodnutím Rady. Komise navrhuje, aby členské státy uložily prohlášení nejpozději dva měsíce po přijetí rozhodnutí Rady.

Pro praktické uplatňování Úmluvy z roku 1980 je zásadní, aby smluvní strana, kterou určí ústřední orgán podle článku 6 této úmluvy pro plnění povinností, které tato úmluva těmto orgánům ukládá. Všechny státy určily podle Úmluvy z roku 1980 ústřední orgány. Ruská federace do dnešního dne ještě neurčila ústřední orgán, který je pro pomoc občanům Unie v případě protiprávního přemístění dětí do Ruska potřebný. Proto je vhodné, aby prohlášení o souhlasu s přistoupení Ruské federace k Úmluvě z roku 1980 vstoupilo v platnost potom, co Ruská federace tento ústřední orgán určí.

Vzhledem k tomu, že se rozhodnutí týká mezinárodní dohody, je platným právním základem článek 218 Smlouvy o fungování Evropské unie ve spojení s čl. 81 odst. 3. Rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem.

---

2 Úř. věst. L 200, 31.7.2009, s. 46–51.

3 Posudek 1/03 Soudního dvora ze dne 7. února 2006 o pravomoci Společenství uzavřít novou Luganskou úmluvu o soudní příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

4 Úř. věst. L 338, 23.12.2001.

4. DOPAD NA ROZPOČET

Návrh nemá žádné důsledky pro rozpočet Evropské Unie.

2011/0447 (NLE)

Návrh

ROZHODNUTÍ RADY

o prohlášení členských států, že v zájmu Evropské unie souhlasí s přistoupením Ruské federace k Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí z roku 1980

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 218 a čl. 81 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu[5],

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Evropská unie si stanovila za prioritu chránit a podporovat práva dětí, jak je uvedeno v článku 3 Smlouvy o Evropské unii, a považuje zabraňování mezinárodním únosům dětí za nedílnou součást této politiky.

(2) Evropská unie přijala nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (dále jen „nařízení Brusel IIa“), jehož cílem je chránit děti před škodlivými účinky jejich protiprávního přemístění či zadržení a zavést postupy, aby byl zajištěn jejich bezodkladný návrat do státu jejich obvyklého bydliště, jakož i ochrana práva na styk s dítětem a práva péče o dítě.

(3) Nařízení Brusel IIa doplňuje a posiluje ustanovení Úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. října 1980 (dále jen „Úmluva z roku 1980“), která stanoví systém spolupráce na mezinárodní úrovni mezi ústředními orgány s cílem zajistit bezodkladný návrat protiprávně přemístěných nebo zadržovaných dětí. Článek 11 nařízení Brusel IIa přebírá pravidla a zásady stanovené v Úmluvě z roku 1980.

(4) Všechny členské státy Evropské unie jsou smluvními stranami Úmluvy z roku 1980.

(5) Evropská unie vyzývá třetí státy, aby přistoupily k Úmluvě z roku 1980, a podporuje její řádné provádění mj. účastí ve zvláštních komisích pravidelně organizovaných Haagskou konferencí o mezinárodním právu soukromém.

---

[5] Úř. věst C. , , s. .

(6) Evropská unie zdůrazňuje, že společný právní rámec uplatňovaný mezi členskými státy EU a třetími zeměmi může nabídnout nejlepší řešení citlivých případů mezinárodních únosů dětí, kde selžou diplomatické cesty i mediace.

(7) Za tímto účelem Evropská unie již dlouhou dobu naléhavě žádala přistoupení Ruské federace k Úmluvě z roku 1980. Tato záležitost je důležitou součástí diskusí týkajících se justiční spolupráce v občanských věcech mezi Evropskou unií a Ruskou federací v průběhu Stálé rady partnerství EU a Ruska v oblasti svobody, bezpečnost a práva a rovněž na ministerské úrovni.

(8) Ruská federace dne 28. července 2011 uložila dokument o přistoupení k Úmluvě z roku 1980. Úmluva z roku 1980 vstoupila v platnost dnem 1. října 2011.

(9) Ustanovení čl. 38 odst. 4 Úmluvy z roku 1980 uvádí, že Úmluva je účinná jen ve vztazích mezi přistupujícím státem a smluvními státy, které prohlásí, že s přistoupením souhlasí.

(10) V souladu s judikaturou Soudního dvora Evropské unie, konkrétně s posudkem 1/03 ze dne 7. února 2006, který se zabýval uzavřením nové Luganské úmluvy, mají ustanovení Úmluvy z roku 1980 vliv na sekundární právní předpisy Evropské unie týkající se mezinárodních únosů dětí a rodičovské zodpovědnosti, zejména na nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti. Záležitosti, které řeší Úmluva z roku 1980, proto spadají do výlučné vnější pravomoci Evropské unie.

(11) Na základě Úmluvy z roku 1980 mohou být jejími stranami pouze suverénní státy. Evropská unie k ní proto nemůže přistoupit ani uložit své prohlášení, že s přistoupením Ruska souhlasí.

(12) Proto by měly členské státy uložit své prohlášení, že s přistoupením Ruska v zájmu Evropské unie souhlasí.

(13) Členské státy by měly přijmout prohlášení, že v zájmu Evropské unie přijímají přistoupení Ruska, aby se Úmluva z roku 1980 stala pro Evropskou unii a Ruskou federaci použitelnou. Vzhledem k tomu, že Úmluva z roku 1980 je cenným přínosem v oblasti ochrany dítěte na mezinárodní úrovni, je žádoucí, aby byla její ustanovení uplatňována neprodleně.

(14) Vzhledem k tomu, že ustanovení Úmluvy z roku 1980 lze však v plném rozsahu uplatňovat, až jakmile smluvní stát určí ústřední orgán podle článku 6 Úmluvy z roku 1980, prohlášení o souhlasu by mělo vstoupit v platnost až potom, co Ruská federace tento ústřední orgán určí.

(15) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska se Dánsko neúčastní přijetí tohoto rozhodnutí, a proto pro ně není závazné, ani použitelné,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Členské státy Evropské unie zároveň uloží do dne [DOPLNIT DATUM dva měsíce od přijetí] prohlášení, že v zájmu Evropské unie souhlasí s přistoupením Ruské federace k Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. října 1980, a to takto:

„[ČLENSKÝ STÁT] prohlašuje, že přijímá přistoupení Ruské federace k Úmluvě o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí ze dne 25. října 1980 od chvíle, kdy Ruská federace určí ústřední orgán, jak požaduje článek 6 Úmluvy.

Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem třetího kalendářního měsíce potom, co Ruská federace takový ústřední orgán určí“.

Článek 2

Toto rozhodnutí vstupuje v platnost prvním dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 3

Toto rozhodnutí je určeno členským státům.

V[e] dne .

Za Radu
předseda / předsedkyně